

WAT IS DE WAARDE VAN HET IJSELMEERGEBIED?

PAGINA 3

WACHTEN TOT HET MISGAAT?

WAAROM WE
HET BLAUWE HART
NIET MOETEN ZIEN
ALS VERDIENMODEL

PAGINA 4

ZAND IN HET IJSELMEERGEBIED

PAGINA 6

DE SLUIS DIE ALLES KAN VERANDEREN

PAGINA 10

PAGINA 12 WOORDDUIDING VERDIEN MODEL

COLOFON

PAGINA 14

PAGINA 8
VERSTERKING
VAN DE FRIESE
IJSELMEERKUST

Het Blauwe Hart van Nederland

Het merengebied van het IJsselmeer, Markermeer, Gooi- en IJmeer en de Randmeren vormen samen het Blauwe Hart van Nederland. Een uniek gebied met natuurwaarden van internationale betekenis, verbonden door het water en een gemeenschappelijk Zuiderzeeverleden.

In het gebied wordt gevaren, gevist, geboerd, gebouwd en gerecreëerd. En het vervult drie basisfuncties: het beschermt ons tegen hoogwater, het is de regenton voor een groot deel van Nederland en het draagt een ecosysteem dat de basis vormt voor een gezonde leefomgeving.

Maar het Blauwe Hart staat onder druk. Het klimaat verandert sneller dan gedacht en in droge tijden wordt zoet water schaarser, terwijl steeds meer functies aanspraak maken op hetzelfde land en water. Niet alles kan tegelijk. En elke keuze raakt andere functies en gebruikers.

Daarom verenigen provincies, waterschappen, gemeenten, ministeries en maatschappelijke organisaties zich in het Platform IJsselmeergebied, rond een gedeeld belang: een gebied dat ook in de toekomst veilig, vitaal en waardevol is.

Onze Doelen

In het IJsselmeergebied werken we samen aan vijf doelen. De eerste drie zijn de basisfuncties van het IJsselmeergebied: zoet water, waterveiligheid en een gezond ecosysteem. Zonder deze basis kan het gebied de andere doelen niet waarmaken.

WATER-
VEILIGHEID

ZOETWATER-
BESCHIKBAARHEID

LANDSCHAP
VAN WERELDKLASSE

TOEKOMSTBESTENDIG
ECOSYSTEEM

VITAAL ECONOMISCH
BELANG

Oostvaardersplassen

Wat is de waarde van het IJsselmeergebied?

Over die vraag hoeven we niet lang na te denken: water, natuur, landbouw, recreatie, scheepvaart, visserij, drinkwater, toerisme. Een deel van deze waarden zijn zichtbaar en tastbaar. Maar andere merken we juist pas op als ze onder druk komen te staan.

In deze editie van het magazine duiken we in het vitaal economisch belang van het IJsselmeergebied. Een thema dat verder gaat dan geld of rendement alleen. Want hoe bepaal je de waarde van een gebied dat miljoenen Nederlanders voorziet van zoet water? Van een landschap dat ruimte biedt aan natuur, bedrijvigheid, recreatie én veiligheid? En hoe zorgen we ervoor dat die waarden ook in de toekomst behouden blijven?

Vanuit verschillende perspectieven verkennen we deze vragen.

Detmer Koekoek (voorzitter van De Water-Bank en adviseur op het snijvlak van water, klimaat en financiering) daagt ons uit om het IJsselmeergebied niet als verdienmodel, maar als een investering in de toekomst te zien.

Dirk-Jan Lepstra (programmamanager Friese IJsselmeerkust, Provincie Fryslân) laat zien hoe economie, ecologie en cultuurhistorie elkaar versterken aan de Friese IJsselmeerkust.

En Sijbrand de Vries (directeur De Vries Scheepsbouw Makkum) vertelt waarom de verruiming van de sluis bij Kornwerderzand volgens hem cruciaal is voor de maritieme sector en de regionale economie.

Daarnaast geven vier experts in onze woordduidingsrubriek hun eigen betekenis aan het begrip verdienmodel.

Wat ons tijdens het maken van deze editie opviel, is dat achter elk economisch vraagstuk uiteindelijk dezelfde vraag schuilgaat: welke toekomst willen we voor het IJsselmeergebied? De antwoorden verschillen, maar één ding hebben ze gemeen: het belang van het Blauwe Hart reikt veel verder dan tot de oevers van het meer zelf.

Veel leesplezier!

Wachten tot het misgaat?

Waarom we het Blauwe Hart niet moeten zien als verdienmodel, maar als het belangrijkste pensioenfonds voor onze toekomst

BLAUWE HARTEN AAN HET WOORD

In het IJsselmeergebied wonen, werken & recreëren veel mensen. In deze rubriek laten we hen aan het woord: wat beweegt ze, wat speelt er in hun werkveld, en welke gevoelens of ideeën hebben zij bij het gebied?

In deze editie is het woord aan Detmer Koekoek, voorzitter van De WaterBank en adviseur op het snijvlak van water, klimaat en financiering. Detmer krijgt vaak de vraag hoe het zit met het verdienmodel van een gebied zoals het Blauwe Hart. Maar dat is volgens hem de verkeerde vraag om te stellen. Het Blauwe Hart heeft namelijk geen verdienmodel, het heeft een waardepropositie. Een hele waardevolle bovendien: het gaat om onze veiligheid, en daarmee om de kansen het gebied te (blijven) gebruiken voor o.a. woningbouw, landbouw en industrie. En als het daarom gaat willen we toch geen concessies doen?

Het grootste pensioenfonds van Nederland bevat geen geld

Stel je voor dat we vanaf morgen stoppen met pensioensparen in Nederland. We zetten maandelijks geen geld meer opzij. Iedereen direct meer te besteden, iedereen blij. Toch?

Natuurlijk niet. Geen verstandig pensioenbestuurder zou dat doen. Iedereen begrijpt dat een deel van de welvaart van vandaag moet worden gereserveerd voor de zekerheid van morgen. Juist omdat de toekomst onzeker is.

Almere

Uitdam

Trintelzand

Toch merk ik dat we bij water vaak precies de tegenovergestelde discussie hebben als het gaat over de verhouding tussen huidige investeringen en toekomstige rendementen

Wanneer het gaat over voldoende zoet water, nieuwe gemalen, aanpassingen van het peil-beheer, maatregelen tegen verzilting of extra

ruimte voor water, gaat het gesprek meestal vooral over kosten. Wie betaalt? Wat kost het? En kan het niet goedkoper? En vrijwel altijd volgt dezelfde vraag: want wat levert het eigenlijk op?

Het eerlijke antwoord is: ontzettend veel! Voornamelijk veiligheid. Geen grootschalige watertekorten. Geen toenemende verzilting. Geen economische ontwrichting. Geen overstromingen. Geen crisis. Maar precies daar ontstaat het probleem. Want hoe bereken je de waarde van iets dat niet gebeurt?

Kijk maar naar het IJsselmeergebied. Het Blauwe Hart levert geen directe cashflow op. Het verkoopt geen producten. Het keert geen dividend uit. De waarde zit ergens anders. In de zekerheid die het systeem biedt. Zoals handhaving van het waterpeil en de kwaliteit van het water die woningbouw, drinkwaterproductie, landbouw, industrie, natuur, recreatie en economische ontwikkeling mogelijk maken. Zonder die zekerheid wordt vrijwel alles duurder.

In die zin lijkt het Blauwe Hart verrassend veel op een pensioenfonds. Een pensioenfonds bouwt vandaag vermogen op zodat wij én toekomstige generaties zekerheid voor later hebben. Het rendement wordt niet beoordeeld op de opbrengst van dit kwartaal, maar op de uitkering over twintig, dertig of vijftig jaar. Het fonds beheert risico's, spreidt belangen en kijkt verder vooruit dan een bestuursperiode.

Het IJsselmeergebied doet in feite hetzelfde. Het slaat water op in natte tijden voor droge tijden. Het biedt een buffer tegen toenemende zoetwaterschaarste, verzilting en wateroverlast. Het beschermt de economische activiteit van morgen, in een regio die goed is voor een substantieel deel van de

Nederlandse economie. En de grootste opbrengst van het IJsselmeer blijft onzichtbaar als we de juiste keuzes maken. Het is de ramp die niet heeft plaatsgevonden. Het bewijs van goed risicomanagement.

Dat brengt mij bij een vraag die ik regelmatig krijg: wat is eigenlijk het verdienmodel van een gebied zoals het Blauwe Hart? Mijn antwoord is steeds vaker dat dit de verkeerde vraag is. Het Blauwe Hart heeft geen verdienmodel. Het heeft een waardepropositie.

Deze waarde ontstaat niet uit een inkomstenstroom, maar uit tientallen jaren waterveiligheid, zoetwaterbeschikbaarheid en ruimte voor natuur, landbouw, woningbouw, recreatie en economische ontwikkeling. De opbrengsten zijn groot en verspreid. Ze landen bij verschillende partijen, op verschillende momenten en vaak pas decennia later. Terwijl de investeringen meestal vandaag moeten worden gedaan.

Dat maakt het IJsselmeergebied economisch lastig te waarderen. Niet omdat de waarde ontbreekt, maar omdat een groot deel ervan buiten traditionele businesscases valt. Waarden zoals leveringszekerheid, toekomstige flexibiliteit, keuzevrijheid die we volgende generaties meegeven en vermeden schade. In de financiële wereld wordt voor dat bredere perspectief steeds vaker de term 'true value' gebruikt: de totale economische, maatschappelijke en ecologische waarde die een systeem over zijn volledige levensduur creëert.

Cornelis Lely zag eind negentiende eeuw al deze strategische en brede maatschappelijke waarde van de Zuiderzeewerken. Zijn plannen lagen klaar. Maar pas na de stormvloed van 1916 ontstond voldoende politieke urgentie om daadwerkelijk te investeren in de Afsluitdijk en het huidige IJsselmeer. Hetzelfde gebeurde met de Deltawerken. De risico's waren bekend. Toch was eerst de Watersnoodramp in 1953 nodig voordat de investeringen werden gedaan. Achteraf twijfelt niemand aan de waarde ervan, maar de kosten waren dubbel zo hoog.

De risico's voor het Blauwe Hart liggen vandaag opnieuw op tafel bij het Deltaprogramma IJsselmeergebied: zeespiegelstijging, verzilting, hogere piekafvoeren en de toenemende vraag naar zoet water. We weten vrij goed wat er op ons afkomt.

De vraag is daarom of we opnieuw een 1916 of 1953 nodig hebben. Of dat we het nu anders gaan doen. De enige echte keuze is namelijk of we investeren vóór de crisis, of pas erna. De geschiedenis laat zien dat uitstel uiteindelijk vrijwel altijd duurder uitpakt.

Houtribdijk

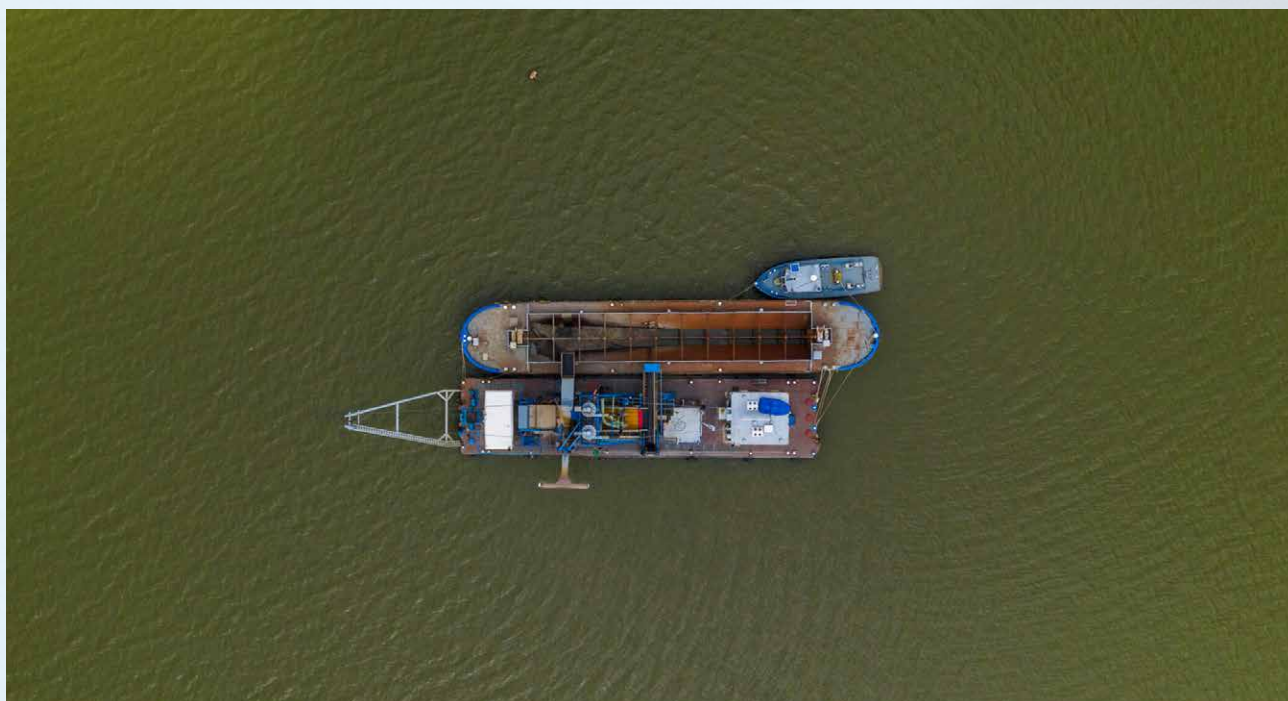
“

De vraag is daarom of we opnieuw een 1916 of 1953 nodig hebben. Of dat we het nu anders gaan doen.

Detmer Koekoek

Misschien moeten we daarom niet langer zoeken naar het verdienmodel van het Blauwe Hart, maar het beheren zoals we onze pensioenfondsen beheren: met een lange horizon, een stabiel investeringsplan en een eerlijk gesprek over waarde, wie profiteert en wie betaalt. Dat vraagt ook om bestuurlijke en politieke durf: besluiten nemen vóórdat de noodzaak zich in een crisis aandient.

Want uiteindelijk is het IJsselmeer geen kostenpost. Het is het grootste pensioenfonds van Nederland. Alleen bevat het geen geld. Het bevat water.

Ketelmeer

Zand in het IJsselmeergebied

Meer winnen of slimmer hergebruiken?

Bij het uitdiepen van de vaargeul Amsterdam-Lemmer komt zand vrij dat elders een bestemming krijgt, onder meer bij de dijkversterkingen rond Zwolle. Maar die bron droogt op, terwijl de vraag naar zand groeit. Waar moet het straks vandaan komen?

Wie voor een geopende brug wacht, ziet ze geregeld voorbijkomen: laaggeladen zandschepen op weg naar een loswal. Een deel komt van de vaargeul tussen Amsterdam en Lemmer, niet alleen een transportroute maar ook een zandbron. Bij het verbreden en verdiepen komt zand vrij dat een nieuwe bestemming krijgt, bijvoorbeeld bij de dijkversterkingen rond Zwolle. Dat zand is allesbehalve een detail. Nederland ligt laag, met een slappe ondergrond van klei en veen. Huizen, asfalt en dijklichamen hebben een stevige zandkern nodig om op hun plek te blijven. Zo houdt zand het land bouwklaar en droog, iets wat met de zeespiegelstijging en de bouwopgave alleen maar urgenter wordt.

Zand blijft nodig

Weinig mensen overzien de keten van zand zo goed als Hans Stammes, negen jaar voorzitter van de werkgroep Zandwinners IJsselmeergebied. Hij noemt de constructie een win-winsituatie: de overheid krijgt een opgewaardeerde vaargeul, de winners leveren het zand en betalen een vergoeding per kubieke meter. Toch is het geen langetermijnoplossing meer, zegt hij. Zodra een vaargeul op diepte is, valt die zandbron weg en dat moment nadert voor de vaargeul Amsterdam-Lemmer. Intussen blijft de vraag groeien, door woningbouw, infrastructuur en dijkversterking.

Kan dat zand niet ergens anders vandaan komen? Volgens Stammes niet zomaar. Transport is veruit de grootste kostenpost, dus zand moet zo regionaal mogelijk worden gewonnen. "Voor Zwolle is Noordzeezand of zand uit een put in Limburg simpelweg te ver weg."

In juli 2024 legde de overheid het programma Zandwinning IJsselmeergebied tijdelijk stil omdat het IJsselmeergebied niet los van de rest van Nederland valt te zien. Het vraagstuk moest daarom landelijk worden opgepakt, via de zogenoemde 'Landelijke Afweging'. Stammes hoopt dat er snel duidelijkheid komt. "Het einde van de winningsopties komt nu echt in zicht."

Slimmer omgaan met wat er al is

Waar de winners de oplossing in nieuwe winning zoeken, ligt die volgens Maaïke Wagenaar in slimmer omgaan met wat er al is. Zij werkt voor de provincie Fryslân bij Grip op Grond, dat al vijftien jaar circulair grondstromenbeheer in de praktijk brengt. "We kunnen niet eindeloos blijven graven in Nederland", zegt ze. "Door te gebruiken wat er al is, gaan we de schaarste tegen."

Normaal vervalt grond die bij een project vrijkomt aan de aannemer, waarna de overheid later voor datzelfde materiaal opnieuw betaalt. "Door de grond in eigen beheer te houden en projecten op elkaar af te stemmen, voorkomt de overheid die dubbele rekening."

Een sprekend hergebruik-voorbeeld is de Vismigratierivier. Daar ging het niet om gewonnen zand, maar om een half miljoen kuub grond die vrijkwam bij onder andere de aanleg van een aquaduct in Harlingen. De provincie sloeg het tijdelijk op in een eigen depot, zodat deze grond later toegepast kon worden in de Vismigratierivier. Dat bespaarde vijf miljoen euro. Bovendien ging het materiaal in 365 scheepsladingen naar zijn bestemming, in plaats van met zo'n 17.000 vrachtwagenritten over de weg. Wagenaar: "Beter voor de uitstoot én veiliger."

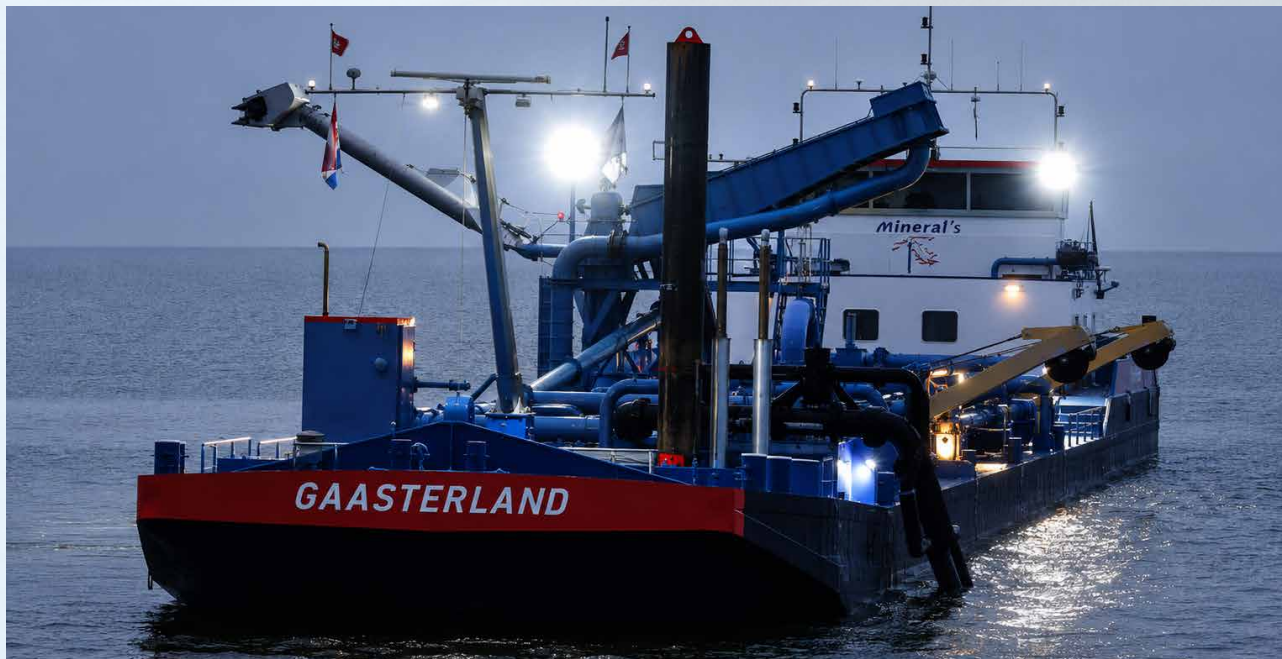

Foto: Vereniging 'De Binnenvaart'
Deze foto is nabewerkt met behulp
van kunstmatige intelligentie

“

Door te gebruiken
wat er al is, gaan
we de schaarste
tegen

Maaïke Wagenaar

Dating-app voor grond

Hoeveel grond er vrijkomt en nodig is, wordt steeds preciezer in kaart gebracht. Grip op Grond werkt met een openbare digitale kaart op basis van de Basisregistratie Ondergrond, met stippen voor vraag en aanbod die laten zien waar in de buurt een match ligt. "Het wordt wel eens een Tinder voor grond genoemd", lacht Wagenaar. "Volgens het MKBA Datastelsel Circulaire Grondstromen van het ministerie van VRO en Geonovum kan landelijke toepassing ruim 400 miljoen euro besparen."

De markt blijft nodig, benadrukt Wagenaar, voor transport en kennis, maar de tijd waarin een aannemer een project oppakt en zelf voor het zand zorgt, loopt ten einde. Er komt een andere vorm. "Ik hoop dat mijn werk uiteindelijk overbodig wordt", zegt ze. "Dat het vanzelfsprekend wordt om zorgvuldig om te gaan met het materiaal dat we hebben."

Stammes is het met haar eens dat we zorgvuldig moeten omgaan met wat we hebben, maar winnen blijft nodig om tegemoet te komen aan de groeiende vraag. Dat kan volgens hem slim: door doelen aan elkaar te knopen. "Als je zand wint voor bijvoorbeeld natuur, vergun die winning dan iets ruimer, zodat het overschot naar dijken en woningen kan", zegt hij. "Dan dienen de verschillende doelen elkaar."

Strekdam
in aanbouw

Versterking van de unieke cultuurhistorische en ecologische waarde van de Friese IJsselmeerkust

Langs de Friese IJsselmeerkust slaan Rijk en regio de handen ineen tegen erosie, met oog voor natuur, landschap en recreatie. Dit is het kader van het project Versterken Friese IJsselmeerkust. Bij Workum komen die ambities samen. Dirk-Jan Lepstra, Provincie Fryslân, over de aanpak: "Overal waar we graven, proberen we elke kuil en elke bult een doel te geven."

De Friese IJsselmeerkust is uniek: waar dijken elders in Nederland vaak harde keringen zijn, kenmerkt de Friese kust zich door veel buitendijkse natuur, een onmisbaar onderdeel van het IJsselmeersysteem. Valt die natuur weg, dan verliezen we niet alleen veiligheid tegen het water, maar ook ecologie en plekken voor recreatie.

Niets doen heeft dus een prijs. Misschien wel vooral in Friesland. Want hoe belangrijk het is om de Friese IJsselmeerkust te versterken, beseft je pas goed als je je voorstelt hoe die kust eruit zou zien als we niets zouden doen: afgekalfde stranden, natuurgebieden die langzaam aan het water ten prooi vallen, riet dat verdwijnt en daarmee paaiplekken voor vis en schuilplekken voor vogels, een vaargeul die steeds verder dichtslibt en alleen openblijft met telkens terugkerend, kostbaar baggerwerk.

"Erosie gaat gewoon door," zegt Dirk-Jan Lepstra, programmamanager bij Provincie Fryslân en betrokken bij het project Versterken Friese IJsselmeerkust (VFIJ). Onder die noemer werken Rijk en regio samen om de kust te versterken, te verbeteren en te verfraaien.

Combineren als kracht

De kracht van de aanpak zit in het combineren. "Vanaf het begin hebben we gekeken naar koppelkansen," vertelt Lepstra. Het geld was bedoeld voor erosie maatregelen, kustherstel en ecologische waterkwaliteit, maar bij elke ingreep hebben we eerst bekeken hoe we tegelijkertijd ook meerwaarde voor andere functies konden creëren."

Hij noemt Workum als voorbeeld. Daar slibt de vaargeul steeds dicht. Momenteel wordt er

een strekdam aangelegd om het wegspoelen van zand te voorkomen en de vaargeul open en stabiel te houden. Lepstra: "De strekdam die we daar aanleggen is in de eerste plaats een erosiemaatregel, maar het zou zonde zijn om niet óók te kijken naar wat we met die dam kunnen bereiken voor natuur en recreatie."

Door de strekdam iets breder te maken dan absoluut noodzakelijk zou zijn voor bescherming van de vaargeul, kan er een wandelpad op worden aangelegd. Er komen ook visplateaus voor hengelaars en een trailerhelling voor kleine boten.

Lepstra: "Daarnaast verdiepen we het recreatiewater bij het strand en met het vrijgekomen zand versterken en herstellen we de Workumerwaard. Daar wordt een zandplateau aangelegd van ongeveer tweehonderd meter breed. We proberen elke kuil en elke bult die bij graafwerkzaamheden ontstaat een doel te geven."

Daarnaast komen er op meerdere plekken schelpenbanken om het gebied te beschermen tegen erosie. "Dat heeft ook weer een functie voor vogels. Per saldo levert iedere ingreep zo meer rendement op voor de regionale economie en de brede welvaart."

Workum is het grootste deelproject dat wordt opgeknapt. Volgend jaar volgt nog het strand van Hindeloopen. Als alles klaar is, ligt er een Friese IJsselmeerkust die beter bestand is tegen erosie met herstelde vooroevers waar natuur zich kan ontwikkelen en met volop ruimte voor recreatie. Een kust die het water keert én mensen verbindt.

Makkum

“

Als alles klaar is, ligt er een Friese IJsselmeerkust die beter bestand is tegen erosie met herstelde vooroevers waar natuur zich kan ontwikkelen en met volop ruimte voor recreatie. Een kust die het water keert én mensen verbindt.

VERSTERKEN FRIESE IJSSELMEERKUST

Versterken Friese IJsselmeerkust (VFIJ) is een samenwerking tussen het Ministerie van Infrastructuur en Waterveiligheid (IenW) en de regio om de kust te versterken, te verbeteren en te verfraaien. Regionaal werken provincie Fryslân, de gemeenten Súdwest-Fryslân en De Fryske Marren, Wetterskip Fryslân en verschillende natuurbeheerorganisaties samen aan meer waterveiligheid, minder kans op wateroverlast en een betere ecologische waterkwaliteit. IenW stelde ruim 12 miljoen euro beschikbaar, de regio voegde daar nog 5 miljoen euro aan toe. Op verschillende plekken langs de kust wordt gewerkt of staan werkzaamheden gepland: bij Workum, Hindeloopen, de stranden van Gaasterland, Mokkebank-Laaksum en Lemmer-Tacoziyl.

VFIJ is onderdeel van de Programmatische Aanpak Grote Wateren (PAGW), waarmee Rijk en regionale partners werken aan sterkere natuur en betere waterkwaliteit in de grote wateren. Meer informatie: pagw.nl

Kornwerderzand

De sluis die alles kan veranderen

Hartekreet vanuit de scheepsbouw

De grote sluizen in het IJsselmeergebied zijn niet breed en diep genoeg meer voor de steeds grotere schepen die in de IJsselmeerregio worden gebouwd en gelost. Dat knelt voor scheepswerven en binnenhavens langs het water. Een ruimere sluis speelt een belangrijke rol in de jachtbouw en zou een stevige impuls voor de regionale economie betekenen.

Kustvaartschepen en luxe superjachten worden steeds groter, net als de vrachtschepen die vanuit de Oostzeeregio naar havens als Kampen en Lelystad varen. Van welke kant ze ook komen, vanaf de werven in plaatsen als Makkum, Lemmer, Urk, Kampen, Zwolle en Vollenhove of vanuit de Oostzee in tegengestelde richting, bij de grote sluis van Kornwerderzand lopen ze straks allemaal vast. Grotere schepen vragen om een ruimere sluis en een diepere vaargeul, en die biedt de huidige doorgang niet.

“

En dat terwijl die grotere sluis voor het hele merengebied en ver daarbuiten van grote waarde is.

De afspraak om dat op te lossen ligt er al lang. In 2020 werd in de Staatscourant vastgelegd dat de sluis, de bruggen en de vaargeulen zouden worden aangepakt, met 2028 als het jaar waarin alles klaar moest zijn: de sluis zou dan 11 meter breder (van 14 naar 25 meter) en 13 meter langer (van 137 naar 150 meter) worden. De diepte zou zakken naar 6,1 meter onder NAP en de draaibruggen maken plaats voor basculebruggen met een grotere doorvaarbreedte. Ook de vaargeulen in IJsselmeer en Ketelmeer zouden worden verdiept. Met die ingrepen worden de havens van het IJsselmeergebied beter bereikbaar voor grotere zeeschepen. Maar dit alles is spijtig genoeg vertraagd. 2028 is om de hoek en de werkzaamheden zijn nog niet eens begonnen.

Efficiënter en duurzamer

En dat terwijl die grotere sluis voor het hele merengebied en ver daarbuiten van grote waarde is. Het biedt bedrijven ruimte om te groeien, het zorgt voor meer werkgelegenheid en meer scheepvaart van en naar het buitenland. De grotere kustvaartschepen die in Kampen, Urk en Lemmer gebouwd worden, kunnen straks de regio uit. En verladers bij Kampen en Zwolle, die grote ladingen nu eerst moeten overladen in kleinere schepen, kunnen straks in één keer met een groter schip richting Oostzee en Scandinavië, wat veel efficiënter en duurzamer is. Voor scheepsbouwer De Vries Scheepsbouw Makkum betekent het niet alleen dat grotere jachten de sluis door kunnen, maar ook dat die schepen terug kunnen keren voor reparatie en onderhoud.

"Het project komt ons hele land ten goede", zegt directeur Sijbrand De Vries, "Vandaar dat we, net als tientallen andere ondernemers, in 2020 onze handtekening onder een convenant hebben gezet waarin werd afgesproken

Makkum

dat het bedrijfsleven meebetaalt aan het bouwen van de nieuwe sluis. Een unieke situatie in Nederland, maar eentje die nodig was, omdat het Rijk de financiering aanvankelijk niet rondkreeg."

Rooskleurige toekomst

Veel ondernemers liepen alvast vooruit op die toekomst, omdat iedereen ervan overtuigd was dat de sluis in 2028 klaar zou zijn. Zo bouwde De Vries Scheepsbouw Makkum al een nieuw extra breed droogdok voor grote jachten, twee werkplaatsen en een kantoor. Des te wranger is het dat het project door wisselende kabinetten en politieke instabiliteit op de lange baan raakte: 2028 is inmiddels 2040 en een definitief besluit daarvoor is er nog altijd niet, dus dat kan ook nog doorschuiven.

Dat is voor heel veel ondernemers erg zuur. Ook voor Sijbrand de Vries: "Zolang de sluis te krap blijft, voelt de werf dat dagelijks. Het nieuwe droogdok is al breder dan wat via

“

**Zolang de sluis
te krap blijft,
voelt de werf
dat dagelijks.**

Sijbrand de Vries

de huidige doorgang het IJsselmeer op kan. De grote jachten die we bouwen, verlaten de werf via Lelystad en Amsterdam en kunnen daarna technisch niet meer terug voor onderhoud of een refitklus. Dat werk verdwijnt zo naar het buitenland.'

Daarmee staat er meer op het spel dan een orderportefeuille: jachtbouw is volgens De Vries de meest complexe vorm van scheepsbouw en de kennis die de werven ontwikkelen werkt door in de hele Nederlandse scheepsbouw, tot de marine aan toe. "Dat is zonde", zegt De Vries, die net als veel andere ondernemers teleurgesteld is over de gang van zaken. "Ik blijf positief, maar ik vind ook dat het nu tijd is dat de overheid haar deel van de afspraak nakomt. Ze moeten doen wat ze hebben toegezegd."

Rond de verruiming van de sluis vinden gesprekken plaats tussen Rijk en regio, o.a. over het voorkomen van toenemende verzilting in het IJsselmeer. Dat is onwenselijk voor de inname van zoet water voor drinkwater, natuur en landbouw. Ook zijn de toegezegde middelen op dit moment onvoldoende om de sluis te realiseren.

Woordduiding

Verdienmodel.

Het woord valt vaak in het IJsselmeergebied, maar vraag vier professionals wat het betekent en je krijgt vier verschillende antwoorden. Want een verdienmodel gaat lang niet altijd over geld verdienen. Het is een manier van kijken naar waarde: wat levert iets op, voor wie, en op welke termijn?

Detmer Koekoek
Voorzitter van De WaterBank
en adviseur op het snijvlak van
water, klimaat en financiering

"Ik zou bij het Blauwe Hart niet willen spreken van een verdienmodel, maar van een waardepropositie."

"Ik zou bij het Blauwe Hart niet willen spreken van een verdienmodel, maar van een waardepropositie. Het IJsselmeergebied heeft namelijk geen eigen verdienmodel; het vormt de basis onder de verdienmodellen van talloze bedrijven én onder de brede welvaart van Nederland. De grootste waarde zit niet in euro's die binnenkomen, maar in de zekerheid die dit gebied biedt. Die voorkomt watertekorten, verzilting en overstromingen én maakt drinkwater, landbouw, natuur en economische ontwikkeling mogelijk. Dat is de 'true value' van het Blauwe Hart."

Ton Kempenaar
Themabestuurder Water
en Bodem voor LTO-Noord
Flevoland

"Agrarisch natuurbeheer, korte ketens, recreatie: alles wat inkomsten oplevert telt mee."

In het IJsselmeergebied gebruiken professionals dezelfde woorden en begrippen. Maar spreken ze daarmee ook dezelfde taal? In deze rubriek ontdekken we hoe één woord een wereld aan betekenissen kan bevatten en dat de invalshoek sterk bepaalt hoe je een begrip invult.

"Een verdienmodel voor een individuele agrariër is het geheel van kosten en opbrengsten dat ervoor zorgt dat zijn of haar bedrijf economisch duurzaam is: kosten en baten in balans. In het IJsselmeergebied is voldoende zoet water daarvoor een harde randvoorwaarde, want zonder water groeit er niets en valt er niets te verdienen. Maar het verdienmodel is breder dan voedselproductie alleen. Agrarisch natuurbeheer, korte ketens, recreatie: alles wat inkomsten oplevert telt mee. En als een boer daarmee ook bijdraagt aan landschap en biodiversiteit, is dat niet alleen winst voor het bedrijf, maar voor de hele omgeving."wél gezond en wenselijk. Vooral de waterplanten zorgen dat de bal aan de goede kant blijft. Dan kan er extern best veel veranderen, maar de waterplanten zorgen ervoor dat het water helder en gezond blijft."

Marjolein Woltering
*Adviseur erfgoedparticipatie/
Faro Rijksdienst voor het
Cultureel Erfgoed*

**"Erfgoed draait om
een gebouw, een
ritueel of een traditie.
En om dat levend te
houden heb je
middelen nodig."**

"Ik werk in het erfgoedveld en daar is een verdienmodel iets waar erfgoedgemeenschappen juist naar op zoek zijn. Erfgoed draait om een gebouw, een ritueel of een traditie. En om dat levend te houden heb je middelen nodig: ruimte, materiaal en nieuwe mensen die het overnemen. Een verdienmodel maakt dat mogelijk, bijvoorbeeld door producten te verkopen of een traditie via citymarketing te koppelen aan de identiteit van de streek. Dat levert geld op voor erfgoedgemeenschappen en -beheerders, maar de echte opbrengst is groter: een levend verhaal over waar we vandaan komen, doorgegeven aan wie na ons komt."

Dirk-Jan Lepstra
*Programmamanager Friese IJsselmeerkust
bij Provincie Fryslân*

**"Een verdienmodel is letterlijk een systeem om
geld mee te verdienen, maar bij
de overheid wringt dat."**

"Een verdienmodel is letterlijk een systeem om geld mee te verdienen, maar bij de overheid wringt dat. Wij zijn er niet om winst te maken, maar om maximaal rendement te halen uit de middelen die we hebben en op die manier geld over te houden voor de publieke zaak. Dat zit hem onder andere in slim combineren: zoveel mogelijk doen voor hetzelfde geld. Bijvoorbeeld door het zand uit een te verdiepen meer elders als grondstof voor wegenbouw te gebruiken. Dat is voor de overheid denk ik het echte verdienmodel: zo efficiënt mogelijk omgaan met beschikbare middelen."

Agenda

Donderdag 24 september Verenigde IJsselmeertop

De Verenigde IJsselmeertop vindt plaats op 24 september aanstaande. Het thema van deze editie is: De toekomst is nu! In het IJsselmeer gebied maken we immers vandaag keuzes die nog steeds merkbaar zijn over 20, 50 of zelfs 100 jaar.

[Meld je vast aan](#)

Economische waarde onderzocht

Uit onderzoek van Waterrecreatie Nederland blijkt dat watersport en recreatie jaarlijks goed zijn voor tientallen miljoenen euro's aan bestedingen in de regio.

[Bekijk hier de resultaten.](#)

Terugblik Platformdag

Eind juni waren zo'n 40 deelnemers te gast bij het Waterschap Zuiderzeeland voor de Platformdag IJsselmeergebied over Crisisbeheersing. Na het welkomstwoord van Dijkgraaf Hetty Klavers nam Waterfunctionaris IJsselmeergebied Haaye Van Der Straten ons mee in de wereld van de Samenwerkingsregeling Incidentbestrijding IJsselmeergebied (SAMIJ). Vervolgens vertelden Robert Verhoeven en Bart van Dijk over crisisorganisatie bij Rijkswaterstaat respectievelijk het Waterschap Zuiderzeeland. Na de netwerklunch gingen we uit elkaar in verschillende workshops, zoals "Waterbeheer bij droogte... stap in het speelveld". De dag werd afgesloten met een (0%) borrel. Deelnemers aan de dag waren zeer onder de indruk van alles wat geregeld is op het moment van een incident, crisis of ramp. Veel respect voor al diegenen die in die situaties hun mannetje staan!

COLOFON

Dit magazine is een uitgave van het Platform IJsselmeergebied. Hierin bouwen Rijk, provincies, waterschappen, gemeenten, maatschappelijke organisaties, bedrijven en burgers samen aan een toekomstbestendig IJsselmeergebied, het Blauwe Hart van Nederland.

Jouw IJsselmeierzomer in beeld

Het is zomer, hét seizoen om er lekker op uit te trekken. Zo ook in het IJsselmeergebied. Zomer betekent watersporten, genieten van zonsondergangen (en opkomst voor de vroege vogels onder ons), blauwe luchten en de natuur die volop in groei en bloei staat. Wij zijn benieuwd naar jullie IJsselmeierzomer in beeld. Deel daarom je mooiste foto's met ons, en in het volgende magazine plaatsen we een selectie van de inzendingen.

Inspiratie-richtingen: watersporten, waterpret, dieren, bloei in de natuur, cultuur rondom het IJsselmeer, culinair genieten in het gebied, zon & weer in beeld en verder alles wat volgens jou bij de zomer en het IJsselmeergebied hoort.

Hoe & wat inzenden:

Foto + korte toelichting: waar is de foto genomen, wat zien we op de foto, en waarom wil je deze foto met ons delen?

Mailen naar:

info@platformijsselmeergebied.nl

Sluitingsdatum: 13-09-2026

We zien jullie inzendingen tegemoet!

www.platformijsselmeergebied.nl